

ปกิณกะ

ปริศนาทางออร์โธปิดิกส์

บุรินทร์ บุญศรี

โรงพยาบาลสัตว์เมตตา ถนนช้างคลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติสัตว์ป่วย

แมวเพศผู้ อายุประมาณ 4 ปี พันธุ์ผสม น้ำหนัก 3.75 กิโลกรัม มาพบสัตวแพทย์ที่โรงพยาบาลสัตว์ด้วยอาการเจ็บขาหลังขวา ซึ่งเป็นมานานประมาณ 1 สัปดาห์ เจ้าของเลี้ยงแบบปล่อยนอกร้าน จึงไม่ทราบสาเหตุของอาการเจ็บ แมวสามารถกินอาหาร ชับถ่ายได้ปกติ ไม่ซึม พบแต่อาการเจ็บขาเพียงอย่างเดียว ในการตรวจร่างกายเบื้องต้น พบว่า อุณหภูมิ

ร่างกายเท่ากับ 101 °ฟ เยื่อเมือกเป็นสีชมพู (pink mucous membrane) สنجใจสิ่งแวดล้อม (alert) ไม่พบอาการเจ็บเมื่อคลำบริเวณขาหลังขวา แมวมีการเดินผิดปกติเล็กน้อย (stiff gait) จากนั้นจึงทำการวินิจฉัยเพิ่มเติมโดยการถ่ายภาพรังสี ตำแหน่งสะโพก ในท่า Lateral projection (รูปที่ 1) และ Ventrodorsal projection (รูปที่ 2) จากภาพถ่ายรังสี จึงให้การแปลผลร่วมกับการวินิจฉัย

รูปที่ 1 ภาพถ่ายรังสีในท่า Lateral projection

รูปที่ 2 ภาพถ่ายรังสีในท่า Ventrodorsal projection

คำตอบปริศนาทางออร์โธปิดิกส์

จากภาพถ่ายรังสี ตำแหน่งข้อสะโพกพบ sub-luxation ของข้อสะโพกซ้าย พบช่องว่างของข้อแคบลง (narrow joint space) ในข้อสะโพกด้านขวา นอกจากนี้ ทั้งข้อสะโพกซ้ายและขวา พบปุ่มงอกกระดูก (osteophyte) บริเวณขอบของเบ้ากระดูกเชิงกราน (acetabular rim) และ พบการเกิด sub-chondral sclerosis จากทั้งหมดที่กล่าวมา จึงสามารถแปลผลได้เป็นโรคข้อเสื่อม (osteoarthritis) โดยที่แสดงอาการขาหลังขากระแฉก ซึ่งไม่สัมพันธ์กับภาพถ่ายรังสีทั้งหมด

วิจารณ์

โรคข้อเสื่อม แบ่งออกเป็น ข้ออักเสบแบบปฐมภูมิ (primary osteoarthritis) คือ เป็นการเสื่อมของข้อต่อ เกิดจากมีการใช้งานมากหรืออายุมาก และ ข้ออักเสบแบบทุติยภูมิ (secondary osteoarthritis) เป็นการเสื่อมของข้อต่อที่มีสาเหตุโน้มนำมาก่อน ได้แก่ มีการบาดเจ็บ (trauma) ความอ้วน (obesity) โรคทางพันธุกรรม เช่น osteochondrodysplasia ในแมวพันธุ์สก๊อตทิช โฟลด์ โรคข้อสะโพกเจริญผิดปกติ (hip dysplasia) โรคที่เป็นมาแต่กำเนิด (congenital) เช่น โรคกระดูกอ่อน (rickets)

โรคขาดไทรอยด์ (hypothyroidism) เป็นต้น โดยพบโรคข้อเสื่อมที่กระดูกสันหลัง (spondylosis) มากที่สุด รองลงมาคือข้อศอก (elbow joint) และข้อสะโพก (hip joint)^(1,3)

การเกิดโรคข้อเสื่อมในแมว มักพบในแมวที่อายุมาก จากการศึกษาพบว่า มีอุบัติการณ์เกิดโรคในแมวอายุเฉลี่ย 6.5 ปี ร้อยละ 34 และในแมวที่อายุมากกว่า 12 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 90 อย่างไรก็ตามพบว่า มีการแสดงอาการของโรคเพียงร้อยละ 33 เท่านั้น จากการวินิจฉัยว่าเป็นข้อเสื่อมโดยวิธีการถ่ายภาพรังสี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแมวสามารถปรับตัวได้ง่ายกว่าสุนัข เนื่องจากมีความคล่องตัวและน้ำหนักเบา⁽¹⁾

สำหรับการวินิจฉัยโรคข้อเสื่อมในแมวจะแตกต่างไปจากสุนัขเล็กน้อย เนื่องจากแมวมักไม่ค่อยแสดงอาการเจ็บขาหรือเดินกะพริก ในเบื้องต้นแมวจะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป ได้แก่ การทำกิจกรรมลดลง ไม่ค่อยกระโดด มีท่าทางการเดินผิดปกติ เมื่อทำการถ่ายรังสี จะพบกระดูกงอก ช่องว่างข้อต่อแคบลง มีการหนาตัวของกระดูกใต้กระดูกอ่อน (subchondral bone sclerosis) มีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของกระดูก (bone shape) รวมถึงการหนาตัวของเยื่อหุ้มข้อ^(1,2)

การรักษาโดยส่วนใหญ่ใช้วิธีการรักษาแบบประคับประคองอาการ (conservative treatment) ได้แก่ การลดน้ำหนักในแมวที่อ้วน การใช้ยากลุ่มต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (non-steroidal anti-inflammatory drugs; NSAIDs) เช่น meloxicam ซึ่งสามารถใช้ได้

นาน 4-6 สัปดาห์ โดยใช้ขนาด 0.1 มก./กก. ทุก 24 ชั่วโมง ในวันแรก และ 0.05 มก./กก. ทุก 24 ชั่วโมง ในวันต่อมา สามารถลดขนาดยาเป็น 0.025 มก./กก. ทุก 24 ชั่วโมง ถ้าสามารถลดอาการเจ็บได้^(1,3) การใช้ยากลุ่มปกป้องกระดูกอ่อนผิวข้อ (chondroprotective agent) เช่น การให้อาหารสำเร็จรูปซึ่งมีการเสริมคอนดรอยตินซัลเฟต (chondroitin sulfate) หรือกลูโคซามีน (glucosamine)⁽²⁾ การปรับรูปร่างการเลี้ยง เช่น การเปลี่ยนตำแหน่งถาดอาหาร กระบะทราย ที่นอน ให้อยู่ในตำแหน่งที่แมวสามารถเดินไปหาได้ง่ายขึ้น การให้แมวได้ออกกำลังกาย เช่น การเล่นกับแมว หรือการพาไปเดินข้างนอกถ้าสามารถทำได้ สำหรับการรักษาโดยวิธีการผ่าตัดจำเป็นในบางกรณี เช่น กระดูกหัก (fracture) หรือข้อเคลื่อน (luxation) เป็นต้น⁽¹⁾

เอกสารอ้างอิง

1. Montavon PM, Voss K. Feline Orthopedic Surgery and Musculoskeletal Disease. Edinburgh: Elsevier science 2009: 63-7.
2. Hardie EM. Management of osteoarthritis in cats. Vet Clin North Am Small Anim Pract. 1997 Jul; 27(4): 945-53.
3. Clarke SP, Bennett D. Feline osteoarthritis: a prospective study of 28 cases. J Small Anim Pract 2006; 47: 439-45.

แบบฟอร์มการตอบรับสนับสนุนโฆษณาใน วารสารเชียงใหม่สัตวแพทยสาร (Chiang Mai Veterinary Journal)

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้าในนามบริษัท/ห้างหุ้นส่วน.....

ที่อยู่เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... แขวง..... อำเภอ/เขต.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....

โทรสาร..... มือถือ.....

ยินดีให้การสนับสนุนลงโฆษณาใน "วารสารเชียงใหม่สัตวแพทยสาร" 3 ฉบับต่อปี จำนวน 200 เล่ม/ฉบับ

เล่มที่ 1 ประจำเดือน มีนาคม

เล่มที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม

เล่มที่ 3 ประจำเดือน พฤศจิกายน

โดยมีความประสงค์ที่จะให้การสนับสนุนลงในโฆษณาในวารสารเชียงใหม่สัตวแพทยสารปี 2554 เล่มที่.....ถึงเล่มที่.....

จำนวน.....เล่ม กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง

ตามอัตราค่าลงโฆษณา (ราคาต่อ 3 เล่ม) ดังนี้					
☐	ปกหลังด้านนอก (2 สี)	จำนวนเงิน	30,000	บาท	ลงโลโก้ในเว็บไซต์
☐	ปกหน้าด้านใน (2 สี)	จำนวนเงิน	20,000	บาท	ลงโลโก้ในเว็บไซต์
☐	ปกหลังด้านใน (2 สี)	จำนวนเงิน	15,000	บาท	ลงโลโก้ในเว็บไซต์
☐	เต็มหน้าในเล่ม (ขาว-ดำ)	จำนวนเงิน	10,000	บาท	ลงโลโก้ในเว็บไซต์
☐	ครึ่งหน้าในเล่ม (ขาว-ดำ)	จำนวนเงิน	8,000	บาท	
☐	หนึ่งส่วนสี่ในเล่ม (ขาว-ดำ)	จำนวนเงิน	5,000	บาท	

อัตราค่าโฆษณา.....บาท/เล่ม ต่อเนื่องรวมเป็นเงิน.....บาท
(.....) ทั้งนี้ได้ส่งข้อมูล/อาร์เวิร์คเพื่อลงโฆษณามาด้วยแล้ว จำนวน.....ชิ้น

(โดยสามารถส่งไฟล์ข้อมูลโฆษณาได้ที่ E-mail : vet_res@chiangmai.ac.th / nounlaor@lib.cmu.ac.th) โดยสัญญาว่าจะชำระเงินเมื่อหนังสือพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ชำระโดย ธนาณัติ ตัวแลกเงิน สั่งจ่าย ปณ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ในนาม คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่อยู่ ถนนเลียบคลองชลประทาน ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100

 สั่งจ่ายเช็คในนามของ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โอนเงินทางธนาคาร ธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) สาขาซอยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

 ชื่อบัญชี คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเภทออมทรัพย์ หมายเลข 667-2-12002-0(หากมีข้อสงสัยโปรดติดต่อ : ผศ.น.สพ.ดร.กรกฎ งานวงศ์พาณิชย์ โทรศัพท์ 0-5394-8046 / น.ส.ฐิติรัตน์ ทนันทไชย โทรศัพท์ 0-5394-8070
โทรสาร 0-5394-8025, 0-5327-4710, 0-5394-8071)